URGANCH DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI
PEDAGOGIKA FAKULTETI

“TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKT VA RAQAMLASHTIRISH: ZAMONAVIY PEDAGOGIK MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI”

MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI

2026-yil 7-may
Urganch shahri

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI

URGANCH DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

«TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKT VA RAQAMLASHTIRISH: ZAMONAVIY PEDAGOGIK MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI»

RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMAN

«ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И ЦИФРОВИЗАЦИЯ В ОБРАЗОВАНИИ: СОВРЕМЕННЫЕ ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ И ИХ РЕШЕНИЯ»

РЕСПУБЛИКА НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

Urganch - 2026

Berilgan indeks UO‘K 37:004.8(045)/ T30

MUNDARIJA

1-SHO‘BA MAKTABGACHA TA’LIMDA SUN’IY INTELLEKT VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASHNING INNOVATSION YONDASHUVLARI.	
Abdullayev Diyorjon Nodirjon o‘g‘li **PEDAGOGIKA FANLARINI O‘QITISHDA STEAM TA’LIMNING O‘RNI**	12
Xo‘jamuratov Umarjon Rustamovich – **RAQAMLI TA’LIMDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI**	17
Sa’dullayev Ziyoddin Yovqochovich **OLIY TA’LIM MUASSASALARINING PEDAGOGIKA TA’LIM YO‘NALISHLARIDA INTERFAOL DARSLARDA TALABALARNING TADQIQOTCHILIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISHDA SUN’IY INTELLEKTNING O‘RNI**	19
Xajiyeva Maqsuda Sultanovna **AQLLI TA’LIM: SUN’IY INTELLEKT ORQALI BILIM BERISHNING YANGI BOSQICHI**	26
Allanazarov Sirojbek Bekchan o‘g‘li **RAQAMLASHTIRILGAN TA’LIM MUHITIDA SUN’IY INTELLEKT ASOSIDA PEDAGOGIK MUAMMOLARNI HAL ETISH STRATEGIYALARI**	29
Raximov G‘ayrat Buvaxanovich **RAQAMLI TA’LIMDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK MUAMMOLAR VA ULARNING YECHIMLARI**	**32**
Xajiyeva Dilfuza Adambayevna **IJTIMOIY MAS’ULIYAT TUSHUNCHASINING MAZMUN-MOHIYATI VA UNING PEDAGOGIK AHAMIYATI**	35
Atadjonova Dinora Ulug‘bekovna **TA’LIM JARAYONIDA O‘ZLASHTIRISH TUSHUNCHASINING PSIXOLOGIK MOHIYATI VA STRUKTURAVIY TAHLILI**	37
Karimova Shirinoy G‘ayrat qizi **MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA JISMONIY VA AXLOQIY TARBIYALASHNING ZARURATI**	40
Sabirova Charosxon Atamamatovna **MA’NAVIY-AXLOQIY TAFAKKURNI SANOGEN TARBIYALASHNING MILLIY VA UMUMINSONIY METODOLOGIK MANBALARI**	45
SH.K.ISMAILOVA **RAQAMLI TA’LIM MUHITIDA INTERAKTIV METODLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH**	51
M.S.Salayeva **MAKTABGACHA TA’LIMDA SUN’IY INELLEKT VA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO‘LLASH DAVR TALABI**	54
Saporboyev Mirzabek, Jumaniyazov Javoxir **RAQAMLI TA’LIM MUHITIDA SUN’IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA O‘QUV JARAYONINI MONITORING VA BAHOLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH**	59
Nuraddinova Raviyajan Sultanbayevna **MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTLARIDA SUN’IY INTELLEKTDAN FOYDALANGAN HOLDA RIVOJLANTIRUVCHI MARKAZLARDA MASHG‘ULOTLARNI TO‘G‘RI TASHKIL QILISH USULLARI**	**65**

Yunusxo‘jayev M.Z. **NAJMIDDIN KUBRO TA’LIMOTIDA “KOMIL INSON” SHAXSINI TARBIYALASHNING PEDAGOGIK ASOSLARI**	489
Mustafo Yunusxo‘jayev Zafarxo‘ja o‘g‘li **NAJMIDDIN KUBRO TA’LIMOTIDAGI AXLOQIY VA MA’NAVIY YUKSALISH G‘OYALARINING PEDAGOGIK AHAMIYATI**	493
Allaberganova Marifat Kuranbayevna **BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARINING IMLOVIY SAVODXONLIK DARAJASINI OSHIRISHDA IJODIY YOZMA ISHLAR (HIKOYA, SHE’R, ERTAK)NING O‘RNI VA METODIKASI**	497
Xasanov Bobur Raximberganovich **O‘SMIRLARDAGI KOGNITIV SOHANING KASB TANLASH JARAYONLARIGA TA’SIRI**	501
Yakubova Shaxnoza Erkinbayevna **OLIY TA’LIMDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA PEDAGOG KADRLAR TAYYORLASH MASALALARI**	506
Якубова Диана Хайдаровна **ЦИФРОВИЗАЦИЯ ДУАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ И РАЗВИТИЕ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ ОБУЧАЮЩИХСЯ В СТРАНАХ ТЮРКСКОГО МИРА**	509
ЯКУБОВА ДИАНА ХАЙДАРОВНА **МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ РАЗВИТИЯ ДУАЛЬНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН**	513
Bobojanov Ilhom Abdulla o‘g‘li **REKREATSION TURIZM ASOSIDA TALABALARNING SOG‘LOM TURMUSH TARZIGA YO‘NALTIRILGAN KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYALARI**	517
Usmanova Xalima Muzaffarovna **INKLYUZIV TA’LIM SHAROITIDA MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARDA OG‘ZAKI NUTQ KAMCHILIKLARINI BARTARAF ETISHNING PEDAGOGIK ASOSLARI**	522
Yusupova Shoxida Xusainovna **TALABALARNING EMOTSIONAL -INTELLEKTINI RIVOJLANTIRISH ORQALI KASBIY-PEDAGOGIK FAOLIYATGA TAYYORLASH.**	527
Masharibova Lobar Rayimberganovna **RAQAMLI PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MEDIA SAVODXONLIK KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI**	530
Yakubova Shaxnoza Erkinbayevna **TALABA QIZLARNING IJTIMOIY FAOLLIGINI RIVOJLANTIRISHDA MILLIY QADRIYATLARNING O‘RNI**	533
Xudayberganov Shuhrat Shavkat o‘g‘li **TALABALARNING ILMIY-TADQIQOT FAOLIYATINI O‘RGANISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI.**	536
Xudayberganov Shuhrat Shavkat o‘g‘li **OLIY TA’LIM MUASSASALARIDA AKADEMIK ERKINLIK SHAROITIDA TALABALARNING ILMIY TADQIQOT FAOLIYATINI AMALGA OSHIRISHNING IJTIMOIY-PEDAGOGIK ASOSLARI – FRANSIYA UNIVERSITETLARI MISOLIDA**	541

emas, balki jamiyatga foydali, irodali, ma’rifatli va axloqiy mas’uliyatli shaxs sifatida shakllantirish g‘oyasi ilgari suriladi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Najmiddin Kubro ta’limotida “komil inson” shaxsini tarbiyalash masalasi chuqur ma’naviy-axloqiy va pedagogik mazmunga ega. Bu ta’limotda qalb pokligi, nafsni tarbiyalash, ilm-ma’rifat, murabbiylik, namunali xulq, ijtimoiy mas’uliyat va ezgulikka xizmat qilish komil shaxsni shakllantirishning asosiy omillari sifatida talqin qilinadi.

Maqoladagi tahlillar shuni ko‘rsatadiki, kubroviya ta’limotining tarbiyaviy g‘oyalari bugungi pedagogika uchun ham muhim nazariy va amaliy ahamiyatga ega. Ular yoshlarni ma’naviy yetuklik, axloqiy barqarorlik, bilimga intilish, vijdoniy mas’uliyat va jamiyatga foydali bo‘lish ruhida tarbiyalashda samarali ma’naviy manba bo‘lib xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Жилий Абдулкарим. Инсони комил. – Миср, 1390 ҳ.й., 2-жилд. – Б. 71–78.
2. Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф. Тасаввуф ҳақида тасаввур. – Тошкент: “Ҳилол-нашр” нашриёти, 2022. – Б. 38.
3. Муҳаммад Нуруллоҳ Сайдо ал-Жазарий. Тасаввуф сирлари. – Тошкент: “Мовароуннаҳр”, 2000. – Б. 4.
4. Комилов Н. Тасаввуф. – Тошкент: “Мовароуннаҳр” – “Ўзбекистон”, 2009. – Б. 278.
5. Абдураҳмон Жомий. Нафаҳат ул-унс мин ҳазаротул-қудс. ЎзР ФА ШИ қўлёзмалар хазинаси, инв. № 4409. – Б. 6.
6. Абдураҳмон Жомий. Нафаҳат ул-унс мин ҳазаротул-қудс. ЎзР ФА ШИ қўлёзмалар хазинаси, инв. № 4409. – Б. 130

NAJMIDDIN KUBRO TA’LIMOTIDAGI AXLOQIY VA MA’NAVIY YUKSALISH G‘OYALARINING PEDAGOGIK AHAMIYATI

Mustafo Yunusxo‘jayev Zfarxo‘ja o‘g‘li
UrDU doktoranti

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada Najmiddin Kubro ta’limotidagi axloqiy va ma’naviy yuksalish g‘oyalari pedagogik nuqtayi nazardan tahlil qilinadi. Maqolada alloma merosida ifodalangan ustoz-shogird munosabati, nafs tarbiyasi, aqliy kamolot, vatanparvarlik, halollik, mas’uliyat va ma’naviy immunitet kabi tushunchalarning yosh avlod tarbiyasidagi ahamiyati ochib beriladi. Kubroviylik ta’limotidagi qalb, ruh, aql va nafs tarbiyasiga oid qarashlar zamonaviy ta’lim-tarbiya jarayoniga tatbiq etilishi mumkin bo‘lgan pedagogik qadriyatlar sifatida yoritiladi. Shuningdek, maqolada yoshlarni ommaviy madaniyatning salbiy ta’siridan himoya qilish, ularda tanqidiy fikrlash, axloqiy mas’uliyat va milliy-ma’naviy qadriyatlarga sadoqatni shakllantirish masalalari ko‘rib chiqiladi.

Kalit so‘zlar: Najmiddin Kubro, Kubroviylik, pedagogik tarbiya, axloqiy tarbiya, ma’naviy yuksalish, nafs tarbiyasi, aqliy tarbiya, ustoz-shogird, ma’naviy immunitet.

АННОТАЦИЯ

В статье рассматриваются идеи нравственного и духовного возвышения в учении Наджмиддина Кубро с педагогической точки зрения. Особое внимание уделяется таким категориям, как наставничество, воспитание нафса, интеллектуальное развитие, патриотизм, честность, ответственность и духовный иммунитет молодежи. Идеи кубравийского учения о воспитании сердца, духа, разума и нафса раскрываются как

важные педагогические ценности, применимые в современном образовательном процессе. В статье также анализируются вопросы защиты молодежи от негативного влияния массовой культуры, формирования критического мышления, нравственной ответственности и преданности национально-духовным ценностям.

Ключевые слова: Наджмиддин Кубро, кубравийа, педагогическое воспитание, нравственное воспитание, духовное развитие, воспитание нафса, интеллектуальное воспитание, наставничество, духовный иммунитет**.**

ABSTRACT: This article analyzes the ideas of moral and spiritual development in the teachings of Najmuddin Kubra from a pedagogical perspective. It highlights the educational importance of mentorship, self-discipline, intellectual maturity, patriotism, honesty, responsibility and spiritual immunity in the upbringing of the younger generation. The Kubrawi concepts of cultivating the heart, spirit, intellect and self are interpreted as pedagogical values that can be applied in modern education. The article also discusses the need to protect young people from the negative effects of mass culture and to develop critical thinking, moral responsibility and commitment to national and spiritual values.

Keywords: Najmuddin Kubra, Kubrawiya, pedagogical education, moral education, spiritual development, self-discipline, intellectual education, mentorship, spiritual immunity.

KIRISH SO‘ZI: Bugungi globallashuv sharoitida yosh avlodni ma’naviy barkamol, mustaqil fikrlaydigan, vatanparvar va mas’uliyatli shaxs sifatida tarbiyalash pedagogikaning ustuvor vazifalaridan biridir. Shu jihatdan, Najmiddin Kubro ilmiy-ma’naviy merosini o‘rganish faqat tarixiy-falsafiy ahamiyatga ega bo‘lib qolmay, balki tarbiya nazariyasi va amaliyoti uchun ham muhim manba hisoblanadi. Alloma ta’limotidagi qalb pokligi, aql kamoloti, nafsni jilovlash, ustozga hurmat, halollik va vatanparvarlik tamoyillari zamonaviy ta’lim jarayonida samarali tarbiyaviy vosita sifatida talqin etilishi mumkin.

ВВЕДЕНИЕ:В условиях современной глобализации одной из приоритетных задач педагогики является воспитание духовно зрелой, самостоятельно мыслящей, патриотичной и ответственной личности. В этом отношении изучение научно-духовного наследия Наджмиддина Кубро имеет не только историко-философское, но и важное педагогическое значение. Такие принципы его учения, как чистота сердца, интеллектуальная зрелость, самовоспитание, уважение к наставнику, честность и патриотизм, могут быть использованы как эффективные воспитательные ориентиры в современном образовательном процессе.

INTRODUCTION: In the context of modern globalization, one of the main priorities of pedagogy is to educate a spiritually mature, independently thinking, patriotic and responsible personality. In this regard, the study of Najmuddin Kubra’s scholarly and spiritual heritage is significant not only from a historical and philosophical perspective but also for educational theory and practice. The principles expressed in his teachings—purity of heart, intellectual maturity, self-discipline, respect for the mentor, honesty and patriotism—can serve as effective educational guidelines in contemporary education.

ASOSIY QISM: Ajdodlar ma’naviy merosini pedagogik tadqiq etish zarurati

Mamlakatimiz mustaqillikka erishganidan so‘ng xalqimizning an’anaviy madaniyati, buyuk ajdodlarimizning ilmiy-ma’naviy merosi va falsafiy g‘oyalarini chuqur o‘rganish uchun keng imkoniyatlar yaratildi. Imom Ismoil Buxoriy, Abu Mansur Moturidiy, Abduxoliq G‘ijduvoniy, Shayx Najmiddin Kubro, Bahouddin Naqshband, Xoja Ahror Valiy va Mahdumi A’zam kabi allomalarning merosi bugungi ta’lim-tarbiya jarayonida ham muhim ilmiy-pedagogik manba sifatida qadrlanadi.

Najmiddin Kubro asos solgan Kubroviylik ta’limoti insonning ma’naviy-axloqiy kamoloti, qalb pokligi, aqlning yetukligi va nafsni tarbiyalash masalalariga alohida e’tibor qaratadi. Shu sababli ushbu merosni pedagogika sohasi nuqtayi nazaridan o‘rganish yosh avlod tarbiyasida milliy va umuminsoniy qadriyatlarni uyg‘unlashtirishga xizmat qiladi.

Prezident Sh.M. Mirziyoyev yosh avlodni vatanparvarlik va insonparvarlik ruhida tarbiyalash masalasiga alohida urg‘u berib, vatanparvarlik fazilati jamiyat taraqqiyotini harakatga keltiruvchi ma’naviy kuch ekanini ta’kidlagan [1]. Najmiddin Kubro hayotining so‘nggi damlarida Xorazmni himoya qilishga bel bog‘lagani, yoshi ulug‘ bo‘lishiga qaramay Vatan mudofaasi uchun kurashgani yoshlar tarbiyasi uchun yorqin ibrat namunasi hisoblanadi. Najmiddin Kubro merosida ustoz-shogird munosabati

Pedagogik jarayonda ustoz shaxsining o‘rni nihoyatda muhimdir. Najmiddin Kubro o‘zining “Odobus so‘fiyya” (“So‘fiylar odoblari”) nomli risolasida tariqat yo‘lini tanlagan inson, avvalo, bilimli, ma’rifatli, tajribali va komil ustoz rahbarligida tarbiyalanishi lozimligini ta’kidlaydi. Alloma nazarida ustoz faqat bilim beruvchi emas, balki shogirdning axloqiy qiyofasi, ruhiy holati va ma’naviy yo‘nalishini shakllantiruvchi murabbiydir [3].

Bu fikr zamonaviy pedagogikada “shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim”, “mentorlik”, “tarbiyaviy hamkorlik” va “refleksiv yondashuv” tushunchalari bilan uyg‘unlashadi. Ustozning vazifasi shogirdni faqat tayyor bilim bilan ta’minlash emas, balki uni mustaqil fikrlashga, axloqiy tanlov qilishga, o‘z xatti-harakatini tahlil etishga va ma’naviy mas’uliyatni his qilishga o‘rgatishdan iboratdir.

Shu jihatdan Najmiddin Kubro ta’limotidagi ustoz-shogird munosabati bugungi oliy ta’lim tizimida talaba shaxsini har tomonlama rivojlantirish, kasbiy va ma’naviy kompetensiyalarni shakllantirish, ta’lim jarayonida pedagogik muloqot madaniyatini kuchaytirish uchun muhim nazariy asos bo‘la oladi.Qalb, ruh, aql va nafs tarbiyasi: integrativ pedagogik yondashuv Kubroviylik ta’limotida qalb, ruh, aql va nafs tarbiyasi inson kamolotining o‘zaro bog‘liq tarkibiy qismlari sifatida talqin qilinadi. Pedagogik nuqtayi nazardan bu yondashuv tarbiyani faqat xulq-atvorni boshqarish yoki bilim berish jarayoni sifatida emas, balki shaxsning ichki dunyosini, hissiy-intellektual qobiliyatlarini va axloqiy qarashlarini uyg‘un rivojlantirish jarayoni sifatida tushunishga yordam beradi.

Qalb tarbiyasi o‘quvchi va talabalarda mehr-oqibat, rahm-shafqat, halollik, vijdonlilik hamda insoniy munosabatlarni rivojlantirish bilan bog‘liq. Ruh tarbiyasi esa shaxsning ezgulikka intilishi, yuksak maqsadga yo‘nalishi, ruhiy barqarorligi va ichki motivatsiyasini mustahkamlashga xizmat qiladi. Aql tarbiyasi bilim, tafakkur, tahlil, tanqidiy fikrlash va muammoli vaziyatlarda to‘g‘ri qaror qabul qilish qobiliyatini shakllantiradi. Nafs tarbiyasi esa insonda o‘zini tuta bilish, sabr, mehnatsevarlik, poklik, halollik va intizomni mustahkamlaydi.

Bugungi kunda yoshlarni ommaviy madaniyatning salbiy ta’siridan himoya qilishda mazkur to‘rt yo‘nalishning pedagogik ahamiyati katta. Chunki axloqiy immunitet faqat tashqi nazorat bilan emas, balki shaxsning ichki e’tiqodi, tanqidiy tafakkuri va ma’naviy o‘zini o‘zi boshqarish malakasi orqali shakllanadi.

Nafs tarbiyasining pedagogik mazmuni

Maqolada keltirilganidek, nafs faqat yeb-ichish yoki moddiy ehtiyojlar bilan bog‘liq tushuncha emas. U jaholat, manmanlik, dunyoparastlik, hasad, baxillik, poraxo‘rlik, mansabparastlik, g‘azab, riyokorlik va rahmsizlik kabi salbiy sifatlarni ham qamrab oladi. Pedagogik ma’noda nafs tarbiyasi o‘quvchi va talabalarda o‘z xulqini boshqarish, salbiy istaklarni nazorat qilish, halol mehnatga intilish va axloqiy mas’uliyatni his etish malakasini shakllantirishdir.

Najmiddin Kubro nafsni “af’o” iloniga o‘xshatadi: uning tanasi ezilgandek bo‘lsa ham, qulay sharoit topishi bilan yana jonlanishi mumkin. Bu tashbeh tarbiya jarayonining uzluksizligini anglatadi. Ya’ni insondagi salbiy xususiyatlar bir martalik nasihat bilan butunlay yo‘qolmaydi; ularni bartaraf etish muntazam tarbiya, ijobiy muhit, nazorat, o‘z-o‘zini tahlil qilish va amaliy mashqlar orqali amalga oshadi.

Shu sababli ta’lim muassasalarida nafs tarbiyasini hayotiy vaziyatlar, munozaralar, ma’naviy-ma’rifiy suhbatlar, ijtimoiy loyihalar, kitobxonlik, mehnat tarbiyasi va halollik darslari bilan bog‘lab olib borish maqsadga muvofiqdir. Bunda o‘quvchi va talabaning passiv tinglovchi emas, balki faol ishtirokchi sifatida tarbiyalanishi muhimdir.Aqliy tarbiya va tanqidiy fikrlash

Kubroviylik ta’limotida aql insonni yuksaltiruvchi eng muhim ne’matlardan biri sifatida talqin qilinadi. Aql insonning voqelikni anglash, hodisalar mohiyatini tahlil qilish, yot g‘oyalarga berilmaslik va to‘g‘ri qaror qabul qilish qobiliyatini belgilaydi. Pedagogik jarayonda aqliy tarbiya o‘quvchi va talabalarda mustaqil fikrlash, dalil keltirish, xulosa chiqarish, axborotni saralash va tanqidiy baholash ko‘nikmalarini rivojlantirishga qaratiladi.

Maqoladagi yondashuvga ko‘ra, aql tug‘ma va kasbiy jihatlarga ega. Tug‘ma aql insonning tabiiy idrok imkoniyatlarini bildirsa, kasbiy aql ta’lim-tarbiya, tajriba, kasb-hunar va ilmiy izlanishlar orqali rivojlanadi. Bu qarash zamonaviy pedagogikadagi kompetensiyaviy yondashuv bilan uyg‘un bo‘lib, inson salohiyatining ta’lim jarayonida bosqichma-bosqich shakllanishini ko‘rsatadi.

Demak, Najmiddin Kubro ta’limotidagi aqliy tarbiya g‘oyalari bugungi o‘quv jarayonida tanqidiy fikrlash, axborot madaniyati, media savodxonlik, ma’naviy immunitet va kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish uchun muhim nazariy-amaliy asos bo‘lib xizmat qiladi.Vatanparvarlik va ma’naviy immunitet tarbiyasi

Najmiddin Kubro shaxsiy hayoti va faoliyati vatanparvarlik tarbiyasi uchun alohida ahamiyatga ega. Allomaning Xorazmni himoya qilishdagi jasorati yosh avlodga Vatan taqdiri uchun mas’uliyat, fidoyilik, mardlik va sadoqat tuyg‘ularini singdirishda kuchli tarbiyaviy omil bo‘la oladi. Bu jihat milliy tarbiya konsepsiyasining muhim tarkibiy qismi sifatida qaralishi lozim.Bugungi ta’lim jarayonida vatanparvarlik tarbiyasi faqat shior yoki umumiy chaqiriq bilan cheklanib qolmasligi kerak. U tarixiy shaxslar hayoti, ajdodlar merosi, milliy qadriyatlar, mahalliy tarix, muzey va ziyoratgohlar, ilmiy-ma’rifiy tadbirlar, talabalarning ijtimoiy faolligi bilan uzviy bog‘lanishi zarur. Najmiddin Kubro merosidan foydalanish bu jarayonda yoshlarning tarixiy xotirasi va milliy g‘ururini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Ma’naviy immunitetni shakllantirishda esa o‘quvchi va talabalarga faqat “yomon ta’sirdan saqlaning” deb uqtirish yetarli emas. Ularda mustaqil fikr, qadriyatlarni anglash, axloqiy mezon asosida tanlov qilish, zararli axborotni tanib olish va unga ongli munosabat bildirish ko‘nikmalarini shakllantirish talab etiladi. Kubroviylik ta’limotidagi qalb, aql va nafs tarbiyasi aynan shu maqsadga xizmat qilishi mumkin.

Ta’lim-tarbiya jarayoniga tatbiq etish imkoniyatlari

Najmiddin Kubro ta’limotidagi axloqiy va ma’naviy yuksalish g‘oyalarini zamonaviy pedagogik amaliyotga quyidagi yo‘nalishlarda tatbiq etish mumkin:

- “Ma’naviyat asoslari”, “Pedagogika tarixi”, “Tarbiya nazariyasi”, “Dinshunoslik”, “Tasavvuf tarixi” kabi fanlarda alloma merosini pedagogik qadriyat sifatida o‘rganish;
- ustoz-shogird an’analarini mentorlik, individual maslahat, ilmiy rahbarlik va tarbiyaviy suhbatlar bilan uyg‘unlashtirish;

- nafs tarbiyasi mavzusini o‘zini o‘zi boshqarish, irodaviy sifatlar, halollik, mehnatsevarlik va mas’uliyat tarbiyasi bilan bog‘lash;
- aql tarbiyasi asosida tanqidiy fikrlash, axborot madaniyati va media savodxonlikni rivojlantirish;
- Najmiddin Kubro hayoti misolida vatanparvarlik, fidoyilik va tarixiy xotira tarbiyasini kuchaytirish;
- talabalarni ilmiy izlanish, manbashunoslik, matn tahlili va mustaqil tadqiqot faoliyatiga jalb etish.

Mazkur yo‘nalishlar alloma merosini faqat nazariy ma’lumot sifatida emas, balki tarbiyaviy amaliyotga xizmat qiluvchi pedagogik resurs sifatida qo‘llash imkonini beradi.

XULOSA

Najmiddin Kubro ta’limotidagi axloqiy va ma’naviy yuksalish g‘oyalari bugungi pedagogika sohasi uchun muhim ilmiy-tarbiyaviy ahamiyatga ega. Alloma merosida ifodalangan ustoz-shogird munosabati, qalb pokligi, nafs tarbiyasi, aql kamoloti, halollik, vatanparvarlik va ma’naviy mas’uliyat g‘oyalari yosh avlodni barkamol shaxs sifatida tarbiyalashda samarali nazariy asos bo‘lib xizmat qiladi.

Kubroviylik ta’limotining pedagogik mohiyati shundaki, u insonni biryoqlama emas, balki jismoniy, aqliy, axloqiy, ruhiy va ijtimoiy jihatdan uyg‘un rivojlantirishni ko‘zda tutadi. Bu esa zamonaviy ta’lim tizimida kompetensiyaviy yondashuv, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim, tarbiyaviy hamkorlik va ma’naviy immunitetni shakllantirish masalalari bilan bevosita bog‘liqdir.

Shunday qilib, Najmiddin Kubro merosini pedagogika ixtisosligi doirasida o‘rganish yoshlarning milliy o‘zlikni anglashini kuchaytiradi, ularda mustaqil fikrlash, axloqiy tanlov, vatanparvarlik va ijtimoiy mas’uliyat fazilatlarini shakllantirishga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

7. Mirziyoyev Sh.M. O‘zbekiston xalqini Ramazon oyi bilan tabriklash nutqidan. Kun.uz, 15.04.2021. URL: https://m.kun.uz/news/2021/04/15/shavkat-mirziyoyev-ozbekiston-xalqini-ramazon-oyi-bilan-tabrikladi
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevga Imom Buxoriy ziyoratgohining yangi ko‘rinishi taqdim etilganda so‘zlangan nutqdan. Prezident.uz, 15.04.2021. URL: https://president.uz/uz/lists/view/4288
9. Odobus so‘fiyya (“So‘fiylar odoblari”). Fors tilidan tarjimon: A. Boltayev. Buxoro, 2024. – B. 2.

BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARINING IMLOVIY SAVODXONLIK DARAJASINI OSHIRISHDA IJODIY YOZMA ISHLAR (HIKOYA, SHE’R, ERTAK)NING O‘RNI VA METODIKASI

Allaberganova Marifat Kuranbayevna
Urganch davlat pedagogika instituti tayanch doktoranti,
marifatallaberganova196@gmail.com
https://orcid.org/0009-0003-8713-9856

Annotatsiya. Maqolada boshlang‘ich sinf o‘quvchilarining imloviy savodxonlik darajasini oshirishda ijodiy yozma ishlar – hikoya, ertak, she’r yozish mashg‘ulotlarining didaktik va metodik ahamiyati ilmiy asosda tahlil qilingan. Ijodiy yozuv orqali o‘quvchining til